
SYNTHESE

Budgettaire evoluties van de Gezamenlijke Overheid

Het vorderingensaldo van de Gezamenlijke Overheid is in 2014 met 0,3 procentpunt bbp verslechterd tot -3,2% bbp en overschreed bijgevolg tijdelijk de referentiewaarde voor het lanceren van de procedure bij buitensporige tekorten. De verslechtering van het tekort is toe te schrijven aan een grotere daling van het aandeel van de ontvangsten in het bbp dan van de primaire uitgaven, terwijl de rentelasten min of meer gestabiliseerd zijn in % bbp.

De daling van de ontvangsten in 2014, die voor de eerste keer is waargenomen sinds 2010, is grotendeels toe te schrijven aan de vermindering van de niet-fiscale ontvangsten als gevolg van de afname van de dividenden en van de premies ontvangen als vergoeding voor de Staatswaarborgen. De fiscale en parafiscale ontvangsten bleven quasi-stabiel na een aanzienlijke stijging tussen 2010 en 2013. Tussen deze twee jaren vloeide de stijging grotendeels voort uit punctuele maatregelen maar eveneens uit een toename van de heffingen op de vennootschapsinkomsten en op de inkomens uit vermogen, alsmede op kapitaal en verrichtingen met roerende en onroerende goederen. De heffingen op de factor arbeid zijn eveneens toegenomen maar in een beperktere mate en gedeeltelijk dank zij een uitbreiding van de belastbare grondslag op arbeid omwille van de stijging van het loonaandeel over de periode 2010-2013 (structureffect).

In 2014 heeft de daling van het loonaandeel een negatieve weerslag gehad op de fiscale en parafiscale ontvangsten.

Tabel 1
Belangrijkste budgettaire indicatoren, Gezamenlijke Overheid (% bbp)

(% bbp, tenzij anders vermeld)	2010	2011	2012	2013	2014	13-14	10-14
Ontvangsten (*)	46,6%	47,5%	48,7%	49,5%	49,0%	-0,5%	2,5%
Fiscale en parafiscale ontvangsten	42,7%	43,4%	44,4%	45,1%	45,0%	-0,1%	2,4%
Directe belastingen op de gezinnen (w.o. PB)	12,6%	12,8%	13,0%	13,5%	13,5%	0,0%	1,0%
Directe belastingen op de vennootschappen (w.o. VenB)	2,6%	2,9%	3,1%	3,2%	3,3%	0,1%	0,7%
Indirecte belastingen	13,1%	13,1%	13,4%	13,2%	13,2%	0,0%	0,1%
Werkelijke sociale premies	13,7%	13,9%	14,1%	14,2%	14,1%	-0,1%	0,4%
Kapitaalbelastingen	0,7%	0,7%	0,9%	1,0%	1,0%	0,0%	0,3%
Niet-fiscale ontvangsten, waaronder	3,9%	4,1%	4,3%	4,4%	4,0%	-0,4%	0,1%
Inkomen uit vermogen	0,9%	1,1%	1,0%	1,1%	0,8%	-0,3%	-0,1%
Primaire uitgaven (*)	47,1%	48,2%	49,5%	49,3%	49,2%	-0,1%	2,1%
Bezoldigingen	9,8%	9,8%	9,9%	10,0%	10,0%	0,0%	0,2%
Sociale uitkeringen, waaronder	23,9%	24,1%	24,7%	25,2%	25,3%	0,1%	1,4%
Pensioenen	9,4%	9,6%	9,9%	10,2%	10,3%	0,1%	0,9%
Gezondheidszorg	6,7%	6,8%	6,9%	7,0%	7,0%	0,0%	0,3%
Werkloosheidsuitkeringen	1,9%	1,7%	1,8%	1,8%	1,7%	-0,1%	-0,2%
Brugpensioenen en loopbaanonderbrekingen	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,0%	-0,1%
Kinderbijslag	1,5%	1,5%	1,5%	1,6%	1,6%	0,0%	0,0%
Overige	3,8%	3,8%	4,0%	4,0%	4,1%	0,1%	0,3%
Investerings	2,2%	2,3%	2,4%	2,2%	2,3%	0,1%	0,1%
Overige	11,2%	12,0%	12,4%	11,9%	11,6%	-0,3%	0,4%
Primair saldo	-0,6%	-0,7%	-0,8%	0,2%	-0,2%	-0,4%	0,4%
Rentelasten	3,4%	3,4%	3,4%	3,1%	3,1%	0,0%	-0,3%
Vorderingensaldo	-4,0%	-4,1%	-4,1%	-2,9%	-3,2%	-0,3%	0,7%
Brutoschuld (% bbp)	99,5%	102,0%	103,9%	104,4%	106,6%	2,7%	7,1%
Reëel bbp (% verandering)	2,5%	1,6%	0,1%	0,3%	1,1%	1,1%	0,8%
Nominaal bbp (% verandering)	3,5%	3,9%	2,2%	1,8%	1,7%	1,7%	2,4%

Bron: INR, april 2015, berekeningen HRF.

(*) HRF-definitie.

Noot: Wegens afrondingen kan het totaal van de rubrieken verschillen van de som van de verschillende bestanddelen.

De in 2013 waargenomen afname van het aandeel van de primaire uitgaven in het bbp zette zich door in 2014, maar in een beperktere mate. In de loop van datzelfde jaar kaderen de subsidies, maar in het bijzonder de lopende overdrachten naar de rest van de wereld en de kapitaaloverdrachten naar de gezinnen en bedrijven (inbegrepen in de rubriek 'Overige' in de tabel hierboven), duidelijk in een neerwaartse trend sinds 2013 (-0,3% bbp). De bezoldigingen stabiliseerden dan weer in procent van het bbp.

De sociale uitkeringen, die globaal licht gestegen zijn in 2014 ten opzichte van de trend in de voorgaande jaren (+0,1% bbp), zijn op een verschillende wijze geëvolueerd naargelang de bestanddelen. De pensioenuitgaven en de ziekte en invaliditeitsuitkeringen zijn opnieuw sneller gestegen dan het bbp, wat de toename van het aantal rechthebbenden weerspiegelt in een context van demografische veroudering en vertraging van de potentiële groei. Parallel daarmee is echter het groeitempo van de uitgaven inzake gezondheidszorgen en werkloosheidsuitgaven gevoelig vertraagd. De groei van de uitgaven voor werkloosheid met bedrijfstoeslag en loopbaanonderbreking alsook van de gezinstoelagen is zelfs licht negatief geworden (ten opzichte van het bbp).

Bovendien wordt er in 2014 een beperkte stijging genoteerd van de ratio van de investeringsuitgaven (+0,1% bbp), die resulteert uit een toename van de investeringen van de gemeenschappen en gewesten welke deels gecompenseerd werd door de terugval van deze van de Lokale Overheden in de periode na de lokale verkiezingen.

Ongeacht de budgettaire saneringsmaatregelen zou de primaire uitgavenratio in 2014 gunstig beïnvloed geweest zijn door het lichte herstel van de conjunctuur, en vooral door de relatieve prijseffecten. Deze laatste wijzen op de snellere evolutie in 2014 van de bbp-deflator dan van de gemiddelde indexeringsindex van de overheidsuitgaven ¹.

De schuldgraad is hoofdzakelijk als gevolg van een ongunstige endogene dynamiek (sneeuwbaaleffect) gestegen in 2014 in een context van relatief zwakke nominale economische groei. In een mindere mate hebben de exogene factoren een opwaartse invloed uitgeoefend op de schuldgraad. In dit verband dienen de verderzetting van de bijdragen aan de Europese Faciliteit voor Financiële Stabiliteit (EFSF) en aan het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) te worden vermeld. De Staatswaarborgen ten gunste van de financiële sector, die niet tot de overheidsschuld worden gerekend, zijn daarnaast in 2014 verder gedaald.

¹ Gewogen gemiddelde van de consumptieprijnsindex, van de indexeringsindex van de sociale uitkeringen en van de indexeringsindex van de bezoldigingen in de overheidssector.

Globale evaluatie

Het geldende kader voor de evaluatie van de begrotingsresultaten is gevoelig geëvolueerd in 2014, zowel op het Europese als op het nationale niveau. Enerzijds is België in juni 2014 uit de procedure inzake buitensporig tekort getreden en is het nu onderworpen aan de regels van het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact, waarvan het doel is een convergentie tegen een bevredigend tempo te verzekeren naar de budgettaire middellange termijn-doelstelling (MTO). Anderzijds is het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013, dat de omzetting beoogt van het Fiscal Compact in de nationale wetgeving, van toepassing voor de evaluatie van de resultaten op nationaal niveau.

De regels van het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact komen overeen met een criterium voor de verbetering van het structureel saldo (minimum 0,5 procentpunt bbp in 2014) en een criterium van een maximale toegestane uitgavengroei (een reële verandering van 0,2%)². Op basis van de lentevooruitzichten van de Europese Commissie zou het structureel saldo met 0,1% bbp verslechterd zijn in 2014, waardoor de doelstelling van het preventieve luik niet kon behaald worden en de limiet van de toegestane afwijking (0,5% bbp) werd overschreden ten belope van 0,1% bbp.

Tabel 2
Nominale en structurele indicatoren volgens de Europese Commissie

(% bbp, tenzij anders vermeld)	2013	2014	2013-2014
Nominaal vorderingensaldo	-2,9%	-3,2%	-0,3%
(-) Cyclische weerslag	-0,9%	-0,8%	0,1%
(-) Eenmalige verrichtingen (one shots)	0,6%	0,3%	-0,3%
Structureel saldo	-2,6%	-2,8%	-0,1%
Vereiste minimale verbetering van het structureel saldo			0,5%
Vershil ten opzichte van de realisaties (-0,5% bbp = toegestane drempel)			-0,6%
Maximaal toegestane uitgavengroei (% verandering)			0,2%
Vershil (impact in % bbp)			0,2%

Bron: Europese Commissie (Spring forecast).

Noot: Omwille van afrondingen kan het totaal van de rubrieken afwijken van de som van de verschillende samenstellende delen.

² Die criteria werden in detail beschreven in de vorige Adviezen van de Afdeling, in het bijzonder in het *Advies betreffende de recente budgettaire evoluties* van november 2014. Er dient aan te worden herinnerd dat de expenditure benchmark overeenkomt met de primaire uitgaven, exclusief de cyclische werkloosheidsuitgaven en de door de Europese fondsen gefinancierde uitgaven, met afvlakking van het investeringsbestanddeel en exclusief de (structurele of éénmalige) discretionaire maatregelen bij de ontvangsten.

De stijging van de gecorrigeerde reële uitgaven ('expenditure benchmark') overschreed de referentie-indicator maar met een negatieve marge van 0,2% bbp, dus onder de limiet van de eveneens op 0,5% bbp vastgelegde toegestane overschrijding. Aangezien de limiet inzake de maximale afwijking slechts voor het criterium van de verbetering van het structureel saldo werd overschreden, heeft de Europese Commissie een globale evaluatie gemaakt. Op basis daarvan heeft de Commissie besloten dat er een bepaalde afwijking van België bestaat ten opzichte van haar aanpassingstraject naar de MTO. Deze afwijking werd echter niet als significant beschouwd, rekening houdend met diverse factoren die het saldo negatief hebben beïnvloed. Van deze factoren, neemt de Commissie in het bijzonder de ongunstige en niet-discretionaire evolutie van de ontvangsten ten opzichte van de vooruitzichten en de weerslag van een zwakker dan verwachte inflatie in aanmerking.

De Afdeling heeft akte genomen van de conclusies van de Commissie. Krachtens het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 wordt de Afdeling Financieringsbehoeften van de overheid belast met de evaluatie van de naleving van de verbintenissen van de akkoordsluitende partijen in het kader van het Samenwerkingsakkoord. Als ze een significante afwijking vaststelt tussen de budgettaire verwezenlijkingen van een overheidsniveau en zijn verbintenissen, wordt een correctiemechanisme in werking gesteld. Op het globale niveau neemt de Afdeling, in referentie naar het criterium gedefinieerd in het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact, als significante afwijking een jaarlijkse afwijking van 0,5% bbp van de evolutie van het structureel saldo ten opzichte van het convergentietraject van het stabiliteitsprogramma in aanmerking.

Voor 2014 kon de Afdeling evenwel niet refereren naar de verbintenissen aangegaan door de akkoordsluitende partijen zoals die vastgelegd zijn in het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 (Art. 2). Enerzijds was het globaal traject slechts indicatief omdat het in april 2014 ingediende Stabiliteitsprogramma kort voorafging aan de federale en regionale verkiezingen. Anderzijds was er geen overleg tussen de in 2014 aangetreden federale regering en de regeringen van de gewesten en de gemeenschappen over de begrotingsdoelstellingen voor dat jaar. Als onafhankelijke instantie toetst de Afdeling, in deze bijzondere context, evenwel de begrotingsresultaten aan de aanbevelingen die ze in maart 2014 heeft geformuleerd en aan de doelstellingen die zijn opgenomen in het Stabiliteitsprogramma van april 2014.

De Afdeling heeft zich bijgevolg gebaseerd op een referentie-indicator, die gedefinieerd is als de evolutie van de structurele vorderingensaldi van de gezamenlijke overheid en van de verschillende overheidsniveaus in 2014 zoals voorzien is in het kader van het stabiliteitsprogramma. De Afdeling heeft, door de vergelijking van deze indicator met de verwezenlijkingen, rekening gehouden met de weerslag van de invoering van het ESR 2010 en van de ondertussen doorgevoerde herklasseringen op het vorderingensaldo.

Tabel 3
Nominale en structurele budgettaire indicatoren op basis van de nationale gegevens

(% bbp)	2013	2014	2013-2014
Nominaal vorderingensaldo	-2,9%	-3,2%	-0,3%
(-) Cyclische weerslag	-1,0%	-0,9%	0,0%
(-) Eenmalige verrichtingen (one shots)	0,5%	0,4%	-0,1%
Structureel saldo	-2,5%	-2,7%	-0,2%
In het Stabiliteitsprogramma 2014-2017 voorziene verbetering			0,5%
Verskil			-0,7%

Bron: Federaal Planbureau, MT outlook mei 2015, Stabiliteitsprogramma 2014-2017, berekeningen HRF

Noot: Omwille van afrondingen kan het totaal van de rubrieken afwijken van de som van de verschillende samenstellende delen.

Op basis van gegevens van het FPB³ zou het structureel saldo van de Gezamenlijke Overheid in 2014 met ongeveer 0,2 procentpunt bbp verslechterd zijn, terwijl de in het Stabiliteitsprogramma vooropgestelde verbetering, in overeenstemming met de bepalingen van het Stabiliteits- en Groeipact, 0,5 procentpunt bedroeg. De afwijking tussen de verwezenlijkte en de vooropgestelde structurele evolutie, ten belope van 0,7 procentpunt bbp, is licht hoger dan de afwijking die door de Europese Commissie werd geraamd op basis van haar lentevooruitzichten en is te verklaren door het feit dat de Europese Commissie en het Federaal Planbureau in 2013 en 2014 de éénmalige verrichtingen op een verschillende manier hebben behandeld.

³ De Economische Vooruitzichten 2015-2020 (mei 2015).

De gedetailleerde analyse van de ontvangsten en de uitgaven in dit Advies, waarbij rekening is gehouden met de specifieke factoren die de Belgische overheidsfinanciën beïnvloeden, heeft verklarende elementen aangebracht voor de niet-verwezenlijking van de in aanmerking genomen doelstellingen. Deze elementen komen grotendeels overeen met de conclusies van de Europese Commissie. Zo vormt de vermindering van de niet-fiscale ontvangsten, met name van de ontvangen dividenden, een ongunstige factor die moeilijk als discretionair kan worden beschouwd. Deze vermindering werd in 2014 niet gecompenseerd door gunstige compositie-effecten bij de fiscale ontvangsten. Integendeel, zoals hierboven is vermeld, zouden deze compositie-effecten, rekening houdend met de achteruitgang van het loonaandeel, negatief geweest zijn. Deze elementen worden gedeeltelijk door de Commissie in haar evaluatie in aanmerking genomen als een vermindering van de ontvangsten ten opzichte van de standaard elasticiteiten.

Daarentegen blijkt ook uit de in dit Advies uitgevoerde analyse dat de Belgische overheidsfinanciën in 2014 gunstige relatieve prijseffecten hebben genoten bij de uitgaven, waardoor de verslechtering van het structureel saldo kon worden beperkt.

Op basis van deze analyses heeft de Afdeling, net zoals de Europese Commissie, besloten dat, rekening houdend met de bijzondere omstandigheden in het jaar 2014 die in dit Advies alsook in de evaluatie van de Europese Commissie werden aangehaald, de afwijking tussen de verwezenlijkte structurele evolutie en de vooropgestelde structurele evolutie niet kan worden beschouwd als significant in de betekenis van de door het Samenwerkingsakkoord voorziene procedure, hoewel de afwijking groter was dan de globale afwijkingslimiet van 0,5% .

Resultaten per subsector

Zoals voor de Gezamenlijke Overheid heeft de Afdeling de verwezenlijkingen van 2014 van de verschillende overheden getoetst aan de doelstellingen die ze heeft aanbevolen in haar Advies van maart 2014 en die zijn overgenomen in het Stabiliteitsprogramma 2014-2017. In het bijzonder heeft de Afdeling de vooropgestelde structurele evoluties vergeleken met de verwezenlijkte structurele evoluties. De structurele saldi werden geraamd op basis van de methodologie die werd ontwikkeld in het Advies van maart 2015.

De definitie van de limiet inzake significante afwijking per overheidsniveau zal het onderwerp vormen van een Advies van de Afdeling in de herfst van 2015.

Voor 2014 was de voorziene verbetering van het structurele saldo met 0,5 procentpunt gebaseerd op een structurele verbetering met 0,3% bbp in Entiteit I en met iets meer dan 0,2 procentpunt bij de Lokale Overheden, terwijl het structureel saldo van de deelgebieden min of meer stabiliseerde.

Tabel 4
Vergelijking van de door de Afdeling weerhouden indicatoren en de verwezenlijkingen van 2014 (% bbp)

	<i>Realisaties</i>			<i>Indicatoren weerhouden door de Afdeling (*)</i>	<i>Vershil</i>
	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Entiteit I					
Vorderingensaldo	-2,5%	-2,6%	-0,2%	0,1%	-0,3%
Structureel saldo	-2,1%	-2,2%	-0,2%	0,3%	-0,4%
Gemeenschappen en Gewesten					
Vorderingensaldo	-0,2%	-0,3%	-0,1%	0,0%	-0,1%
Structureel saldo	-0,2%	-0,3%	-0,1%	0,0%	-0,1%
Lokale Overheden					
Vorderingensaldo	-0,2%	-0,3%	0,0%	0,3%	-0,3%
Structureel saldo	-0,2%	-0,1%	0,0%	0,2%	-0,2%
Gezamenlijke Overheid					
Vorderingensaldo	-2,9%	-3,2%	-0,3%	0,5%	-0,8%
Structureel saldo	-2,5%	-2,7%	-0,2%	0,5%	-0,7%

Bron: INR april 2015, Federaal Planbureau, Berekeningen HRF.

(*) Indicator weerhouden door de Afdeling in afwezigheid van doelstellingen voor 2014 welke werden overeengekomen tussen de verschillende overheden.

Noot: Omwille van afrondingen kan het totaal van de rubrieken afwijken van de som van de verschillende samenstellende delen.

De vergelijking van de in 2014 verwezenlijkte structurele evoluties met de voor datzelfde jaar vooropgestelde doelstellingen toont aan dat de afwijkingen groter zijn bij Entiteit I (0,4 procentpunt bbp) en bij de Lokale Overheden (0,2 punt) dan bij het geheel van de Gemeenschappen en Gewesten.

De verslechtering van het vorderingensaldo van Entiteit I in 2014 is toe te schrijven aan de daling van de niet-fiscale ontvangsten (-0,2% bbp), in het bijzonder van het door de Federale Overheid ontvangen inkomen uit vermogen, terwijl de primaire uitgaven stabiliseerden (in procent van het nominale bbp). Zoals voor de Gezamenlijke Overheid, is de stabilisatie van de ratio van de uitgaven van Entiteit I toe te schrijven aan een gematigde stijging van de sociale uitkeringen ten opzichte van de trend die zij de laatste jaren hebben gevolgd (+0,1% bbp) en aan een minder snelle groei van de andere uitgaven (-0,1% bbp) dan het bbp. In het bijzonder wordt er een afname van de ratio van de overdrachten naar de rest van de wereld genoteerd, terwijl de bezoldigingen in de overheidssector in mindere mate afnamen.

Het vorderingensaldo van de Lokale Overheden is in 2014 licht verslechterd (-0,05% bbp) omwille van de vertraging van het inkohieringstempo van de personenbelasting, waarvan de impact op -0,1% bbp wordt geraamd, en van een vermindering van de ontvangen overdrachten. De investeringsuitgaven van de lokale besturen daalden verder in 2014 en dit in overeenstemming met de verkiezingscyclus. Dit heeft de impact van de daling van de ontvangsten op het saldo enigszins verzacht. Na correctie voor met name het overgangseffect van het inkohieringstempo in de PB is het structurele saldo van de Lokale Overheden min of meer gestabiliseerd. In het Stabiliteitsprogramma 2014-2017 was echter een structurele verbetering van 0,2% voorzien.

Gemeenschappen en Gewesten

De evaluatie van de individuele gemeenschappen en gewesten gebeurt op dezelfde wijze als de evaluatie van de vier grote overheidsniveaus en de gezamenlijke overheid. Er wordt dus ook per gemeenschap en gewest een vergelijking gemaakt tussen de gerealiseerde structurele evolutie en de aanbevolen structurele evolutie. Voor het bepalen van de aanbevolen structurele evolutie werd gebruik gemaakt van de aanbeveling van de Afdeling in maart 2014 voor elke gemeenschap en gewest, met name het nominale evenwicht. Deze aanbeveling werd integraal hernomen in het Stabiliteitsprogramma 2014-2017⁴.

De doelstellingen van het Stabiliteitsprogramma 2014-2017 zijn, zoals eerder werd opgemerkt, nog vastgelegd op basis van het ESR 1995 en vertrokken voor wat betreft de gemeenschappen en gewesten vanuit nominale saldi die vervolgens werden vertaald naar structurele saldi. Bijgevolg kon dit, uitgaande van het saldo 2013 zoals gekend op het moment van de opmaak van het stabiliteitsprogramma, resulteren in een verslechtering van het structurele saldo. Dankzij een verbeterde methodologie voor het bepalen van het structureel saldo per gemeenschap en gewest, beveelt de Afdeling sinds maart 2015 een traject aan per gemeenschap en gewest welke in structurele termen werd opgesteld en pas nadien werd vertaald naar nominale doelstellingen.

⁴ Voor de Duitstalige Gemeenschap moet worden opgemerkt dat het Overlegcomité van 30 april 2014 een tekort toestaat van 29,8 miljoen euro omwille van haar meerjaren investeringsprogramma.

Zowel de Vlaamse Gemeenschap als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest realiseerden in 2014 een positieve marge ten opzichte van de aanbevolen structurele evolutie (zie Tabel 5). Voor beiden werd evenwel een negatieve structurele evolutie aanbevolen omwille van het feit dat het saldo voorzien voor 2013 bij de opmaak van het Stabiliteitsprogramma 2014-2017 (vóór impact van ESR 2010 en methodologische aanpassingen) een nominaal surplus was terwijl voor 2014 een nominaal evenwicht werd aanbevolen.

De negatieve structurele evolutie van de Vlaamse Gemeenschap in 2014 bleef onder de aanbevolen marge en kan verklaard worden door sterkere daling van de ontvangsten dan van de uitgaven. Zo daalden onder meer de fiscale ontvangsten in 2014 licht ten opzichte van 2013. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest realiseerde een lichte structurele verbetering in 2014 ondanks een lichte afname van het nominaal surplus (omwille van een sterker groeitempo van de uitgaven dan van de ontvangsten) door een terugval in de 'one-shot' ontvangsten waarvoor het structurele saldo wordt gecorrigeerd.

De Franse Gemeenschap en het Waals Gewest vertonen een negatieve afwijking ten opzichte van de aanbevolen evolutie van respectievelijk -0,061% bbp en -0,08% bbp. Net als op het gezamenlijke niveau is dit gevolg van een daling van de ontvangsten terwijl de uitgaven zich stabiliseerden of in mindere mate dan de ontvangsten afnamen.

Zo namen de niet-fiscale ontvangsten en ontvangen budgettaire overdrachten van de Franse Gemeenschap af in 2014 terwijl de uitgaven licht toenamen ten opzichte van 2013. Bij het Waals Gewest vielen in 2014, net als bij de andere twee gewesten, in het bijzonder de fiscale ontvangsten tegen terwijl de uitgaven slechts in beperkte mate daalden.

Tabel 5
Vergelijking tussen indicatoren weerhouden door de Afdeling en realisaties 2014 voor VG, FG, WG en BHG (% bbp)

	<i>Realisaties</i>			<i>Indicatoren weerhouden door de</i>	<i>Vershil</i>
				<i>Afdeling (*)</i>	
Vlaamse Gemeenschap (incl. Zorgfonds)	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	-0,117%	-0,163%	-0,047%	-0,061%	0,015%
Structureel saldo	-0,100%	-0,150%	-0,049%	-0,075%	0,026%
Franse Gemeenschap	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	-0,036%	-0,058%	-0,022%	0,044%	-0,066%
Structureel saldo	-0,027%	-0,045%	-0,018%	0,043%	-0,061%
WaaIs Gewest	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	-0,077%	-0,115%	-0,038%	0,066%	-0,104%
Structureel saldo	-0,077%	-0,104%	-0,026%	0,054%	-0,080%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	0,030%	0,023%	-0,007%	-0,036%	0,029%
Structureel saldo	0,008%	0,010%	0,002%	-0,051%	0,053%

Bron: INR april 2015, FPB en berekeningen HRF

(*) Indicator weerhouden door de Afdeling in afwezigheid van doelstellingen voor 2014 welke werden overeengekomen tussen de verschillende overheden.

Noot: Omwille van afrondingen kan het totaal van de rubrieken afwijken van de som van de verschillende samenstellende delen.

De Duitstalige Gemeenschap realiseerde in 2014 een structurele verbetering van 0,012% bbp. Ten opzichte van de aanbevolen verbetering volgens het Stabiliteitsprogramma 2014-2017 (waarbij werd uitgegaan van het nominaal evenwicht) is er een beperkte afwijking van -0,003% bbp. Indien, voor de bepaling van de aanbevolen structurele evolutie, rekening wordt gehouden met het tekort van 29,8 miljoen euro dat werd toegestaan door het Overlegcomité van 30 april 2014, dan realiseert de Duitstalige Gemeenschap een positieve marge ten opzichte van aanbevolen verbetering.

Net zoals bij de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd voor 2014 een negatieve structurele evolutie aanbevolen voor de Franse en Vlaamse Gemeenschapscommissie omwille van het verwachte surplus voor 2013 dat als startpunt werd genomen bij de opmaak van het Stabiliteitsprogramma 2014-2017 terwijl voor 2014 een nominaal evenwicht werd aanbevolen.

De Franse Gemeenschapscommissie heeft, dankzij een terugval in de uitgaven, in 2014 een lichte structurele verbetering gerealiseerd. Hiermee realiseerde ze een positieve marge van 0,005% ten opzichte van de aanbevolen structurele marge.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie vertonen in 2014 beiden een structurele evolutie die negatief afwijkt ten opzichte van de aanbevolen evolutie. De afwijkingsmarge bedraagt respectievelijk -0,004% bbp en -0,003% bbp.

Voor deze twee entiteiten kan de afwijking ten opzichte van de aanbevolen structurele evolutie grotendeels verklaard worden door een toename van de kapitaaluitgaven in 2014 ingevolge de herclassificatie door het INR in april 2015 van enkele investeringsprogramma's binnen hun overheidsperimeter terwijl de ontvangsten in veel beperktere mate zijn toegenomen in 2014.

Tabel 6
Vergelijking tussen indicatoren weerhouden door de Afdeling en realisaties 2014 voor DG, FGC, VGC en GGC (% bbp)

	<u>Realisaties</u>			<u>Indicatoren weerhouden door de</u>	<u>Vershil</u>
				<u>Afdeling (*)</u>	
Duitstalige Gemeenschap	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	-0,020%	-0,009%	0,012%	0,015%	-0,004%
Structureel saldo	-0,020%	-0,008%	0,012%	0,015%	-0,003%
Franse Gemeenschapscommissie	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	0,001%	0,005%	0,004%	-0,003%	0,007%
Structureel saldo	0,001%	0,002%	0,001%	-0,005%	0,005%
Vlaamse Gemeenschapscommissie	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	0,002%	-0,007%	-0,010%	-0,006%	-0,004%
Structureel saldo	0,002%	-0,007%	-0,010%	-0,006%	-0,004%
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	2013	2014	2013-2014	2013-2014	2013-2014
Vorderingensaldo	-0,001%	-0,003%	-0,002%	0,001%	-0,003%
Structureel saldo	-0,001%	-0,003%	-0,002%	0,001%	-0,003%

Bron: INR april 2015, FPB en berekeningen HRF

(*) Indicator weerhouden door de Afdeling in afwezigheid van doelstellingen voor 2014 welke werden overeengekomen tussen de verschillende overheden.

Noot: Omwille van afrondingen kan het totaal van de rubrieken afwijken van de som van de verschillende samenstellende delen.

Vooruitzichten voor 2015

In haar laatste advies van maart 2015 heeft de Afdeling aan de Regeringen aanbevolen het structureel saldo van de Gezamenlijke Overheid met 0,7 procentpunt bbp te verbeteren in 2015, met het oog op de beperking van het nominaal tekort tot 2,5% bbp en het structureel tekort tot 2,0% bbp. Overeenkomstig de bepalingen van het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 heeft de Afdeling eveneens doelstellingen in nominale en structurele termen aanbevolen voor de verschillende Belgische overheden. De methodologie voor het ramen van de structurele saldi is coherent met de Europese methodologie. De aanbevelingen van de Afdeling hielden bovendien rekening met de versnelling van de investeringsuitgaven van de Lokale Overheden bij het naderen van de lokale verkiezingen.

Het weerhouden traject in het Stabiliteitsprogramma 2015-2018 van België werd gebaseerd op de aanbevelingen van de Afdeling. Toegepast op de realisaties van 2014 zoals die zijn gepubliceerd door het INR, wordt een verbetering voorzien van het structureel saldo van iets meer dan 0,7 procentpunt bbp ten einde de nominale en structurele doelstelling van respectievelijk -2,5% bbp en -2,0% bbp in 2015 te bereiken. Het Overlegcomité heeft tijdens zijn zitting van 29 april akte genomen van het Stabiliteitsprogramma 2015-2018. Enkel de Ministerraad van de Federale Regering heeft het stabiliteitsprogramma formeel goedgekeurd.

Volgens de laatste officiële vooruitzichten zou de globale verbetering van het structureel saldo in 2015 iets geringer zijn dan de in het Stabiliteitsprogramma vooropgestelde doelstelling. Aldus verwachten de lentevooruitzichten van de Europese Commissie (mei 2015) een verbetering van het structureel saldo met 0,5 procentpunt bbp in 2015. Dat zou het nominale tekort terugbrengen tot 2,6% bbp en het structurele tekort tot 2,3% bbp. De middellange termijnvooruitzichten van het Federaal Planbureau ramen eveneens dat het structureel saldo -2,3% bbp zou bedragen, wat op basis van de macro-economische hypothesen van dat scenario zou overeenkomen met een nominaal saldo van -2,7% bbp. Meer recent (juni 2015) leidden de prognoses van de Nationale Bank tot een nominaal saldo van -2,7% bbp voor 2015.

In het kader van dit Advies bevestigt de Afdeling de aanbevelingen vermeld in haar Advies van maart 2015. Rekening houdend met de recente ramingen, volgens dewelke de doelstellingen van het Stabiliteitsprogramma in 2015 niet zouden worden bereikt, beveelt de Afdeling de verschillende regeringen aan om de noodzakelijke maatregelen te nemen teneinde de globale verbetering van het structurele saldo ten belope van 0,7% na te leven, zoals in maart 2015 werd voorgesteld door de Afdeling. De Afdeling herinnert er aan dat het belangrijk is de overheidsfinanciën te kaderen binnen het traject 2015-2018, zoals opgenomen in het Stabiliteitsprogramma en gebaseerd op het Advies van de Afdeling. Dit traject, dat iets verder gaat dan de minimumeisen van het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact (in termen van verbetering van het structurele saldo), is immers vereist om in 2017 het criterium van de verlaging van de schuldgraad, dat door het corrigerende luik van dit Pact wordt vereist, na te leven.

Gelet op het feit dat de cijfers met betrekking tot de overdracht van de fiscale autonomie naar de gewesten voor het jaar 2015 door de recente herziening terug aansluiten bij de ramingen van het FPB⁵ die gebruikt zijn in het advies van maart 2015, bevestigt de Afdeling daarnaast eveneens de budgettaire doelstellingen die zij aan de verschillende Belgische overheidsniveaus heeft aanbevolen, met inbegrip van elke gemeenschap en elk gewest, in haar Advies van maart 2015.

De Afdeling nodigt de verschillende regeringen uit om te overleggen over de budgettaire doelstellingen met het oog op een akkoord dat overeenkomt met de bepalingen van het Samenwerkingsakkoord.

⁵ Economische Vooruitzichten 2015-2020, versie van maart 2015.